

ขุนช้างขุนแผน เล่ม ๑๗

ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ

๑/๗ + ๑๘๗

134

๑/๗ + ๑๘๗

๗๗๕๕

๒๐๗ ๒๕๖

๒๐๗ ๒๕๖

๑ ขุนช้าง ขุนแผน เล่ม ๑๗ ๓๖ ๓๖

๑ ขุนช้าง ขุนแผน ๑๗ ตั้ง แต่ พระ
หมื่น ศรี หมื่นไวย ยกทัพ ไปจับขุนแผน แล้ว
ขุนแผน ฆ่าขุนเพ็ช ขุนราม ทาย ไป จนถึงขุน
แผน หันไป อาไศรย พระ พิธิตร บุษบา ๓๖

๑ พระหมื่น ศรี หมื่นไวย ชัดใจ คำ พุดจา
ชุกชวนฮ้าย คนชั่ว เพื่อนมาก ชื่นใจจึง ไม่กลัว
ที่เปน เรานี้ ชั่ว ไม่ พุด ทน พุด พล้า ถล้า
ถลากเลอะ เพราะมึงเซอะมัน จึง ขอดทลอก
ขวัญ ว่า พลาบ คอบ แทน ขุนแผน พลัน

ซึ่งว่า ท่านถาม นี้ จะ บอก ไป บัดนี้ พระองค์
 ผู้ ทรง เสด็จ ปก เกษ ล้า โลกย์ ทั้ง น้อย ใหญ่
 ให้ เรา ยก พหุล สกต ไกร ออก มา ไล่ ทรับ
 ทราบ คุณ เท็จ จริง ด้วย ตัว ลัก เมีย ชุน ช้าง
 มา เข้า ป่า พัน กรุง ทำ สูง ลิง ชุน ช้าง ยก
 พล ประจล ชิง กลับ หยิบยก ตัว เปน เจ้า นาย
 ปลุก คำ ผัก ที่ ป่า พลัน พลา แรม ค่าย ป้อม
 ล้อม แห่ ลม เปน มาก หลาย ที่ บัง คน ตั้ง เรียง
 เคียง เจ้า นาย ยก ย้าย ทำ อย่าง เจ้า ชี วิตร
 ฆ่า บ่าว ชุน ช้าง ได้ ย ร้อย เลิศ ก่อ เหตุ ตั้ง ตัว
 ไม่ กลัว ผิด ถือ ตัว อยู่ ว่า ตัว นั้น มี ฤทธิ ทำ
 ที่ ประ หัน คิ ด ขบถ เมือง จับ ชุน ช้าง เฝื่อน
 ด้วย หนาม หวาย ความ อาย ทั่ว กรุง ฟุ้ง เฟื่อง
 ทำ ทาย ว่า กล่าว พระองค์ เคือง ยก เยือง จะ

ให้ ออกชนข้าง บัดนี้ พระ องค์ ผู้ ทรง เกษ
 ทราย เหตุ ทรง นึก อาง ขนาง เหน ทำ ทุจริต
 ผิด ถ้า ทาง คลาง แคลง พระไทย จึง ใช้ เรา
 ให้ มา ลีบ คุ ที่ อยู่ ก่อน ถ้า เหน แท้ แน่นอน
 ให้ จับ เจ้า ถ้า ไม่ ต้อง ฟ้อง คำ ก็ ทำ เนา ให้
 รับ เจ้า กับ ตัว วันทอง ไป เถี่ยว ข้อง หมองกัน
 ด้วย ลัทธิ จะ ปรฤษา คะ ที่ ตัด ลิน ให้ ซึ่ง
 ฆ่า คน ขุนข้าง เลียบ กลาง ไพร ก็ โปรต ให้ มิ
 ใ้ เอา ซึ่ง โทษ ทัณฑ์ คำ ขุนข้าง ทุล กับ เรา คุ
 ไม่ เหน สิ่ง ไร อยู่ เปน แม่ นมั้น เจ้า อย่า กลัว
 โภย ไป เลียบ ด้วย กัน วัน ทอง อยู่ ที่ ไหน ไป
 เอา มา อะ

๑ ขุนแผน ตอบ คำ พระ หมื่น คีรี คราว
 หลง ยัง มี อยู่ หนัก หนา ครั้น จะ ว่า ไป เล่า

ไม่เข้ายา นี่ เมียข้าฤา เมียขุนช้างจริง ขอ
 อาไภย เสียดึก เหนอ เกลือกันหมด ถ้าใคร
 คด ก็เหิน อยู่ทุกสิ่ง เกิด ความใหญ่ หลวง
 เพราะ ช่างชิง หญิง เทียว เท่านี้ จึง มีความ
 ขุนช้าง ยกมา ถึงป่าใหญ่ สิ่งไพร่ พรังพร้อม
 ให้ ล้อม หลาม ว่ากัน ดีดี มีผ่อน ตาม ไส
 ช่าง รุ่ม ร่าม เข้า รุม แทง จน อยู่ ไม่สู้ ก็ ถ้า
 ตาย ชาตี ชายฤา จะวิ่ง ทั้ง แล่ง ขับฆ่า
 ฆ่า พลจน ลุกแรง แทง ข้าดอก หัก ลัก สอง
 พัน ท้วย เตชะ ยืน ยงคง ไม่เข้า พวกเจ้า
 พาลโง่ ดิดโมหันธ์ แดก ตื่น ครื้น ไป ในไพร
 วัน ข้าเจ้า ไต่ ไต่ ฟัน เมื่อไร มี พระนายขุน
 ช้างสี่ ข้าง ปอก หัว ถลอก เพราะ ความ อะ
 ราม หัน กลับไป ทูล เจ้าว่า เราดี ถ้อยที

ถ้อย ฟัน กัน ทั้ง ทัพ ที่ฉัน พุคตามจริง ทุกสิ่ง
 ไป สิ่งใด ก็ มิ ใด จะ กลอก กลับ ซึ่งมี รับ
 สิ่ง มา บังคับ ให้ ตัว ข้ากับ นัถง วัน ทองไป
 จวน ตัว ทั่ว ว่า กลัว พระอาญา เพราะ ว่าหา
 มีผู้ ไทจะ ช่วยไม่ เชิญ พระนาย ยกทัพ กลับ
 ไป เพื่ทูล แก่ ไซ ไป ตาม ทาง ตัว ที่ฉัน
 จึงจะ ไป ต่อภายหลัง ภาอ ประทั้ง คลาย ก็รว
 ลง เลียบ บ้าง จง เมตตา ที่ ฉัน ช่วย กัน ทาง
 เพื่ทูล ตาม ทาง ที่ จึงมา ๗๕

๑ ครา นั้น หมื่น ไร่ พระ หลาน ศรี ได้
 พัง คະຕິ ขุนแผน ว่า เจ้า ก็ เปน คน ที่ มี วิชา
 พัง ว่า เหน ผิด จริต ไป จะ ทรง พระ โกรธา ว่า
 มา ประ ยัง เลย ละ ลี ลับ หา จับ ไม่ ความ
 เก่า ของ เรา จะ จม ไป จะ เหลือ ม พระ ไทย

เห่น ไป ด้วย ขุนช้าง มาไป เลี้ย ด้วย กัน ก็
 เปนไร จะ แก่ ไข มลทิน ให้ ลีน อย่าง แม้น
 เจ้า ห้าว หาญ ทำ ราชู ทาง จะ ไส ช้าง แทะ
 ม้า คว่า เอา ตัว ๖๕

๐ ครา นั้น ขุนแผน แล่น สนิท นิ่ง คิ
 ขบ ฟัน แล้ว ลั่น ห้าว เพื่อน มาก หาก ชู ให้ ภู
 กลัว ถ้า แม้น ชั่ว ก็ ยับ เลี้ย ทัพ ลาว เข้า
 ที่ บัง คับ คับ โม โห จะ เกิด ความ ใหญ่ โท
 ไป ถึง เจ้า จำ จะ ตอบ ความ ตาม เรื่อง รว
 ขำพเจ้า คิ กลัว ซึ่ง อาทญา ที่ จะ ไป คง ไป
 เปนไร มี ไซ้ จะ หลบ ลี้ หนึ หน้า เมื่อ พระ
 นาย มิ ได้ กรุณา จะ พุดจา บ้าง มิ แต่ จะ ฆ่า
 ฟัน จะ ไส ช้าง เข้า แทะ แ่ง เอา ตัว ถึง
 กลัว ตาย แต่ ต้อง เห่น ไม่ หยาก พรัน คน

เที่ยว เหมือนหนึ่ง แมลงวัน โผ ผา ผาค ขึ้น
 อีคคี่ ลูก ถ้าหับ ก็จะมี ยับลง กลางกอง เข้า
 ใน เพลิง เรือง ร้อง ไม่มี คุช ข้างเจ้ เท่า นี้ ฤ

จะ คลี คลุก ถ้า มา แล้ว เห็น ชุก ไม่ นิ่ง ตาย

๑ หมื่น ศรี หมื่น ไว ครั้น ได้ ฟร โกรธ
 ลัง วิ พล ลัน ทั้ง หลาย พร้อม ทัพ จัป เปน

อย่า ให้ ตาย ไพร นาย ป็น หอก ออก ประดา

ให้ ยิง ป็น คับ ถ้า คับ ไห ชุนแผน โผ คี่ ฆ้อง

ร้อง เอา หวา ป็น หอก วิบ แวม พลาม แพลม

ตา ชุนแผน แล่น กล้า ก็ อ่าน มนตร์ เสร็จ

เข้า ตะหวาด ขำนาจ ครุฑ คน หยุด ป็น แขง

แลยง ชน ชัก ศรี หมอก ไว ไม่ ประจล ป็น

เปือก เหมือน ยัง ฝน แล น้ำ รด ชุนเพ็ช ชุน

ราม ปีก ซ้าย ขวา เห็น ผู้ คน ป็น ผา ก็ เงียบ

หมก เหน อ้าย ชุนแผน ทำ แทน ทด เป็น
 ขบถ ต่อ เจ้า แผ่นดิน แล้ว ไส ช้าง พล หลีก
 เป็น ปีก กา ชี้หน้า ว่า เหวย อ้าย พลาย แก้ว
 โอหัง ทั้ง กู ไม่ รู้ แล้ว เชื้อ แฉว ของ มิ่ง แต่
 เพียง นั้น สาส์น ชัก ขึ้น พระโองการ ยก
 หยี่ง ตัว จะ ผ่าน ไอ่ สวรรย์ อวด ว่า ตัว ตี มี
 ฤทธิ ครั้น ถึง จะ ได้ ขอบ ขันต์เสมา ใคร
 เลย แชัย เขา จะ ไร่ มิ่ง เขา รู้ ถึง ว่า ไม่ สม
 พาศนา กู รู้ จัก พ่อ แม่ แต่ ไร มา บิดา
 เอง ชื่อ ตา ชุน ไกร มารดา มิ่ง ชื่อ ทอง ประ
 ศรี ปี นั้น ไป ล้อม กระบือ ใหญ่ พระ ทรง
 ภาพ ฆ่า พัน ให้ บัลลย ตัก หัว เลียบ ไร่ อยู่
 กลาง คอน หัน ลั่น ทั้ง โคตร ญาติกา ตัว
 มิ่ง แม่ภา ไป เร้น ช่อน ชุก ชน ต้น ออก นอก

นคร แล้ว กลับ ย้อน ไป อยู่ บ้าน กาญจน์ บุรี
 ไป อยู่ กับ แม่ เฒ่า เขา ชน ไก่ ขวช อยู่ วั
 สัม ไหวญ อ้าย ชี หัน ไป รบ เขียง ทอง มา ว่า
 ทั่ว ตี ไ้ เปน ที่ ชุน แผลน ผู้ แว่น ไร่ เจ้านาย
 ชุบ เลียง เปน หนัก หนา ยิ่ง ว่า คีต คต ขบถ
 ไ้ ทำ ชู้ แม่ รัก ลัก เข้า ไพร คบ มึง ไม่
 ไ้ ไ้ เปน มิตร เจ้า รัก เพียง นี้ มิ รัก ทอบ
 ทำ ชอบบ แล้ว ช้า มา ทำ ผิด อย่า หมาย เลย
 ที่ จะ ปลอด รอก ชี วิตร ไส ช้าง วาง ชิด กระ
 ชื่น มา ๗๖

๐ ชุน แผลน แค้น ไ้ ไ้ ฟัง วับ จับ ฟ้า ฟัน
 แกว่ง แสง ส่อง อ้าย ปาก ขอน ช้อน หัก กัน
 เข้า มา นิินทา ผี เปลา ๆ ที่ เข้า โลง ถึง
 มึง ก็ ไม่ ยืน อยู่ ค้ำ ฟ้า วัน นี้ ภูจะ ฆ่า ให้ ตาย

โหลง พลัดตก หลัง ช้าง วาง โกง ไค้ง เมีย
 เปน ม่าย ไท้ง ไค้ง เปน เมีย กู ว่า พลง ทาง
 ร้าย พระ คาถา เรียก หุ่น หุ่น มา เปน หมู ๆ
 ตา แดง เหมือน แสง เพลิง วู ให้ ร้อง ก้อง กู
 เปน โกลา ขุนแผน ชัก ม้า เข้า ถา โถม จู
 โจม ฝ่า ฝ่า ตีทัพ ฆ่า หุ่น นั้น วิ่ง กลม ตั้ง ลม
 ภา แสง สอง ข้าง มา สิ้น ไป ฤทธิ มนต์
 บด ฟ้า ฝ่า พยับ มีด คลุม กลุม คลับ อยู่ หวาด
 ไหว แผ่นดิน ตอน ตั้ง จะ ควา จะ มา ไป เพราะ
 พระ มนตร์ คลให้ ยัน ทาล เปน อาษา หก เหล่า
 เข้า ต้าน ต่อ หอบ หืด ขึ้น คอ ลู เต็ม เขียว
 ตั้ง ฝ่า หิน บิน หัก กัก กะ เคน ไม่ เข้า หุ่น หมุน
 แผ่น เข้า ฟ้า ค ฝ่า ยก สอง มือ ป่าย ปราย
 วาย หอก ตาย หัก รั้น จน ถึง กัน ปืน จังกา

งานก ยกยึงกัน โผงถูกลูกนี้่นกระเตนมา ปั้น
 คาบ หิน ยิง เข้า ต้า คึง ไม่ หวาค ไหว ไล่ อึง
 เข้า มา หา ลิ่น สุก อาวุธ แล สาทรา เจ็ก
 จีบ จ้าว ง่า หลับ ตา ฟัน มอญ จีบ พร้า โต เข้า
 โห่ เจือ ร้อง เหลือ ล้ม คว่าจะ มา หัน เจ็ก
 ไทโย ตาย ลิ่น คิ่น ยัน ๆ เจ็ก ยิง ฟัน ลิ่น แรง
 ตะ แคง ตาย ฟัน แหก หัวแตก ลง โกง โค้ง
 มอญ ถูก ปืน โผง ร้อง อูบ ย้าย แทะ ถูก ลาว
 ร้อย ร้อง ค่อย ตาย เขมร ล้ม นอน หงาย ร้อง
 ชม จูบ ขุนช้าง ไส่ ช้าง วาง เข้า ไฟร คุ หัว
 ไส่ ผ่า ผ่อน ก็ ล่อน ลุย วาง ทรง เข้า ใน ทรง
 หมา มุ้ย สรพระยา อู่ เกา แกรก ไป ช้าง
 วิ่ง เข้า ไฟร ไม่ ไล่ ลัด หมวก พลัด หัว พลาม
 ทั้ง ตาม ได้ พลัด ตก ช้าง ผลุง หลัง คึง ไป

ช้าง ตื่น วิ่ง ไป จี้ ไหล พรุ ขุนช้าง วาง ขึ้น บน
 คอไม้ ผ้า ผ่อน ล่อนไป ทั้ง อ้ายหู ขุนแผน
 พนั คน วัน แดก พรุ ชัก ม้า โจม ฐู่ เข้า ฟาด
 พนั ขุนราม แทะ กรอก ด้วย หอกใหญ่ ถูก
 ไม่ สนิท สะบัก หัน ขุนแผน ฉา โถม โจม ประ
 จัน พนั ขุนราม นั้น ถูก ตก ลง ดิน จิก หัว
 พนั ฟาด ฉาด ฉับ ทบ ทับ กัน ตาย ตะกาย ขึ้น
 บางไพร่ เลือกละไหลลงวิน ฯ พนั เลีย ให้ ลื่น
 อ้าย ตัว การ ขุนเพ็ช อินทราไส ช้างชิต ชัก
 หอก กลอก ทิศ เข้า ต่อ บ้าน แทะ ถูก ขุน
 แผน แล่น สะพาน อยู่ ยง คง ปาน เหมือน
 เหล็ก เพ็ช ขุนแผน โผน ขึ้น งาม ช้าง ง้าง คอ
 พนั ฉะฉาด ขาด สะบัด ทั้ง มือ เท็จ ตาย
 ล้วน เลือกละ ผาด เหมือน ชาด เช็ด ขึ้น ม้า

ระเบิด มา กลาง ทักษิณ พวก หุ่น หนู ให้ สลัก
 ฟัน เลียง ค่าย ถูก ฟัน สนั่น ฉับ พระหมื่น
 ศรี ไส ช่าง วาง ไป ให้ ลับ ลับ คับ โยน ยวบ
 สวบ ๆ ไป ขุนช้าง ร้องว่า มัน สุก คืด ช่วย
 กัน เอา ชีวิต มัน ไว้ ให้ ไ้ ช่าง ตื่น วัง ปรีง
 ตบึงไป กุญ ตำ ตันไม้ เข้า ถึง โกรง พระ
 หมื่นศรี แล มา เห็น ขุนช้าง มีต หน้า ตา ฟาง
 ว่า เลือ โกรง เอา ค่าย ขอบ่าย เข้า ชาย โกรง
 ขุนช้าง ร้อง ตาย โหรง ว่า ข้า เจ้า เอง พระหมื่น
 ไว แลไป คิด ว่า ขุนแผน เอา ตำ หอก แผ่น
 เข้า ตำ เป้ง หัว แดง เลือด ย้อย ห้อย โดง เตง
 ลูก ขึ้น กะโพัง เก้ง หอย แทะ ค่าย พระไว ไส
 ช่าง มา พรวด ๆ หาง โกง ตั้ง กรวด เข้า พง
 หาย เหยียบ ไฟ พล แผลก หัว แดง ค่าย

วังชม นม หงาย เข้า จม พง แหก ฝรั่งอังกฤษ
 วิลันดา คบข้าง คบม้า ร้องเสียงหลง เลื้อย
 หมวก ตก หาย อยู่ ปลาย พง เอา ชีวิตให้
 คง ไป ถึง เมีย ผู้ คน วัง กลาค อยู่ ตาม หุ่น
 ทิ้ง โพล่ แพ้ ผา ลัง หัก ประดา เลี้ย หอย
 หิว นัว หน้า แข้ง ขา เฟี้ย คุด ลูก คุณเมีย
 มา ช่วย ญ บ้าง รัก ตัว กลัว ตาย ตะกาย วัง
 ปีนผาป่าทิ้ง กิ่ง เกดอื่น อยู่ เอา หัว มุดเข้า
 ในโพรง โกง โกง ญ ขา คุ้ ไม่ สั่น คัด ปาก
 โพรง จะกิน ๆ เท่า ไร ก็ ไม่ หลุด เลื้อย
 รุด เข้า ไป ตะกายไหยง ตะแคง กิน แถ้ว ๆ
 ตั้ง แมว โพรง ข้าย ตาย โหง ขุนช้าง มั่น ภา
 ตาย จุก เลียค เจ็บ ท้อง ร้อง ออก ๆ ไป
 ไหน ไม่ รอด เทบ หนี หาย บ้าง หอย หิว

นิ้ว หน้า ใน ตา ลาย ป่าย เคี้ยว เข้า สาร กิน
 หวาน ไป ลูก โผน โทน กัน เข้า ตั้ง ผาง
 หัว แดง ร้อง คราง จน เลือด ไหล คิด ว่า
 ขุน แผน แล่น ต่อ ไป อี พ่อ เอี้ย ขำ เจ้า
 ให้ ขำ ขอ ตัว ขุนช้าง เข้า แสง ช้าง บุก
 ชฎ ลัก ทาง ไม่ เห็น หัว ได้ ยิน เลียง แกรก
 กราก ฉะงาก ตัว พลบ คำ ย่ำ มัว ถึง สาม โท
 ช้างดำ มา เห็น ยอ คน เมื่อย จุก ล้ม ลูก ปาก
 ขำ ตา กลวง ไหล ผู้ คน กล่น ไป ได้ ต้น โป
 ทัก ว่า พุทโธคุณมา เมื่อไร ขุนช้าง ร้อง ว่า พระ
 ห่ม น ศรี เมื่ ตะก็ ตี ฉันทะไร ที่ ไหน ตื่น
 กัน ว่า เลือ ร้อง เพรี ไป ขุนแผน มั่น ได้ เอา
 ภาว แรง โอ้ แก้ว พี่ เอี้ย ไม่ เคย ยาก ไป ลำ
 ยาก ทอด ตัว หัว ระแหง เข้า ลั่น จะ กิน แต่

ราก แจง แสง เตือน ล่อง สว่าง ตั้ง ไฟ โพล
 พระ หมิ่น ศรี ตี ออก แล้ว ชก ถอง ยัง จะ ร้อย
 ถึง แม่ อ้าย ตาย โหง ขุนช้าง หก ล้ม ลง ไก่
 ไค้ง โอยพ้อ ซีกโครงหัก สบักจม พระไว ว
 อ้าย ขุนช้าง ถ่อย ช่าง ยับ ย่อย สารพัด จ
 ชื่นชม พุดจา กันไป ไต้ อารมณ์ ขุด เผือก
 มั่น คัมภีร ตาม ที่ ๓๕

๑ ครา นั้น จึง โนม เจ้า ขุนแผน คลาย
 แค้น ถอง ทิพ ก็ กลับ หัน ชัก ศรี หมอก มา
 ไม่ ซ้ำ ที่ ลง ขำระวารี สำนวนใจ เปลื้อง
 เครื่อง เปียง ย่อง ลงท้อง ขาร บัวยาน เบิกช่อ
 ชูไสว พระกาย ชาย พัด ชื่นชูใจ จัก ลี
 เหงื่อ ไคล ขูลี ลอของ ล้าง คาบ เคย ปราย
 ฦกรค์ รบ จัวยบ สลัก ชู กุ สยง ผลัก

ฝ่า มา หา เจ้า วันทอง แขน น่อง เหนื่อย มา
 ค่อย สะบาย เหน ฤ ยัง ไม่ เล่า เจ้า วันทอง
 ด้ว น่อง ขึ้น ปร่า ไป สูญ หาย ชุนเพ็ช อินตรา
 พื้ ฆ่า ตาย สอง นาย ด้วย กัน กับ ชุนราม
 แม่น คี แล้ว พื้ ไม่ หั้ม หั้ม เพราะถอย คำมัน
 หนีหายบ หยาม มัน ก่อเหตุเพท พาล พื้สถาน
 ตาม จึง เกิด ความ ไร่ ตายเสีย หลาย พัน
 เว้นแต่ สองนาย กับ ชุนช้าง พื้ไม่ ไล่ ล้าง ให้
 อา ลัญ กระโตควิ่ง ทั้ง ของ เสีย กลาง วัน
 ภา พวก ไร่ นั้น ระบาย ไป ชุนช้าง ด้ว นาง มัน
 แทะ พื้ หลาย ที่ แทะทอง ทะลุไหล ครั้น
 พื้จะ พื้ให้ บัลไลย เกรงใจ วันทอง จะโกรธา
 พื้ สู้ออกอม อดอม จิตร เพราะคิด รอบคอบ
 เปน หนักหนา แม่น ไม่ คิด ถึง วันทอง น่อง

ยา หน้า ที่ ก็ ระ ยับ ลง เปน รูล เชิญ เจ้า
 ออก ไป ใน ที่ รบ เกลือก จะ พย เลือ ผ่า ทาน
 ตา ขุน เก็บ กอบ หอบ ห่อไว้ เขา บุญ กอด
 นอน อุ่ น ๆ ให้ อิ่ม ใจ ออก เหยย เมื่อ ไร เลย จะ
 วาย แค้น เหลือ แสน ค่อน ขอด พิไร ให้ ข้า
 ทุก วัน บ่น ถึง อยู่ เมื่อ ไร ข้า เคย ปาก เคย ใจ
 อยู่จริง เจียว เห็น แล้ว ภาว่า ไม่ รัก เล่า จึง
 มา เฝ้า นิจ เห็น เช่น เคี้ยว เว้น แก่ ไม่ กลืน ไร
 สิ่ง เดียว มิ โกรธ แล้ว ก็ เกรี้ยว จะ คอย พาล
 อต หยาก หมา กพลู ไม่มี เคี้ยว จิต เปรี๊ยว
 เค็ม มัน ทั้ง คาว หวาน รบ พุง เห็น อย มา ก็
 ข้า นาน อาหาร แห้ง สด ก็ หมด แล้ว พุ่ม
 พวงทอง ตา ของ พี่ เหยย อย่า กังวล ไป เลย น้อย
 แก้ว พี่ ใต้ เคย ทุก ขั ยาก มา มาก แล้ว ถนอม

แเนบ แอบ แก้ว แล้ว เหวา ผลไม้ใน ทง ยิง
 ภาษ อยู่ ภาชต เชน ขึ้นชู ประสา ป่า ลืม
 ลีน กิน อยู่ พี่ ไม่ ลำภา อกล้ำห์ เกิดเข้า ขย่า
 เคร้าใจ ว่า พलग อิง แอบ แเนบ น้อย ต้อง
 เต้า เตือนจิตร พิศไสมย ตั้ง ยา ทิพ หยิบ
 ถุก บันเทาใจ พระพาย พัด ระเบิด ไปให้ ชวน
 นอน เรือบ ๆ สุริยาระยับไม้ โนไทย
 ยอ แสง ลง อ่อน ๆ จักุยาท คลาค์ คลา พระ
 นาคกร กุญชร ชัก ช้าง ระเบิด พง นำโขลง
 คลา เคลื่อน มา คล้า คลาย ทั้ง พัง พลาย
 เนียม นิล ทุ ระ หงษ โคบุตร ลัง ขทัน คัน ทรง
 สุประศรี คุยงอำ นวนงาม ชาดี ใส่อ เนื้อ เกิด
 ไน ป่า คั่น เอก ทัน ทอก โทน พี่ นาย หลาม
 ลีตอเดินเกริน โกรก ตะโกรง ตาม ค่อม คาม

ขอน คัก ตะโคง คู้ย พยัคฆา หมายมองเขม้น
 หมอบ กระ ไชก หอบ ไชก ดิน กระ รุย รุย
 คม้น เลี้ยวโลต แล่น ตะหลย ลุย ก็ควบ คู้ย
 แข่ง ชื่นบน บรรพต เลียงผา โผนผก ตกชงัก
 น้ำลายเลีย ลุยหัก ก็หายหมด กระบือ เกื่อน
 เขา งอน คุ ช้อน ชก กระ เจิง จก จำกลิ่น ฉะ
 ม้อย เมียง สุกุนา มา รัง ระวัง ร้อย ร้อง แซ่
 ช้อง ปักษาประสาร เลียง ปั่น ป่วน ปั่นเหยื่อ
 ขยับเคียง กาลิง เลียง ลอย ลมเตลิด ไป ะ

๑ จะกล่าว ถึงกองทัพ ที่ยับยั้ง ตั้งอยู่
 สามโก ต้นโพใหญ่ แต่ คอย กัน สอง วัน ที่
 ใน ไฟร ที่ รอด ตาย ก็ ไต่กลับ คืบมา นัย
 ไต่ ถวน หน้า แต่ ห้าร้อย อยู่ น้อยกว่า ที่ตาย
 เปน หนักหนา ไม่ ครบ มาณูชัยที่มามา ปัก

ซ้าย ปีก ขวาก็ ตาย เทียน เพราะ อ้าย ชุนข้าง
 อ้าย ตาย ห่า มัน ภา ไป ภา มาจะ ถูก เขี่ยน
 กระตูก เกล็ดน กลาค ป่า รว ห่า เกวียน ไม่
 ทันทา เทียนจะ บัง สกุน ตัว ไม่ ตาย ก็ หวาย
 แล้ว คราว นี้ ถ้า อีก ที่ หนึ่ง ก็ คุณ ตก อ้าย
 ชุน คราวนี้ ใคร เหลือ ก็ หนี บุญ ฉาว เพราะ
 แม่ คุณ อ้าย ชุนข้าง สัตรา ผ่า ผ่อน ก็ ล่อน
 แก่น ทำให้ แล่น แค้น นี้ สด อย่าง รัก แม่
 ไม่ ตลอด กอด คอ อย่าง ขึ้น คอ ข้าง ภู ไต้ จึง
 ไม่ ตาย ชุนข้าง ว่าจะ โทษ ลูก ก็ ไม่ได้ ใคร
 เล่า วัง ชุก ชุก ไป ใน ป่า หวาย ทำ ภาระ เล่า
 เมีย ไม่ เลีย ตาย ปะ เปน เมีย นาย ก็ ลอง ดู
 กลัว จะ แล่น ติด ตาม คำ ราม ก้อง ไม่ เชื่อ
 ใคร เข้า มา ลอง ดูๆ กลัว จะ วัง ปะ เลง โทษ

เองกู ใครจะสู้ใครจะเร้นไต่เหินกัน ขุน
 เพ็ชชุนรามปึก ซ้ายขวา ข้า เปนทัพหน้าฤา
 ไม่นั้น เมื่ออ้ายขุนแผนมันแหงนพนั เมื่อ
 ข้าแหงนถูกมันถึงแปดที มันพนัขุนเพ็ช
 ขุนรามตาย ข้าเหลียวมา เห็นนายขับช้าง
 หัน ใครจะเรียกหาใครก็ไม่มี ใจแล้ว
 ก็หันมาช่วยกัน พระหมื่นศรีขัดใจ พระไ
 ท้า อ้ายชีคำขี่คอตกตลอดขวัญ กลับ
 ว่ากูหนีมาก่อนมัน เมื่อมันไล่พนัอ้ายสอง
 คน อวดว่าแหงนถูกไต่แปดที กลับว่า
 กูหนีมาลับสน เชื่อว่าอยู่หลังรังไฟพล
 ใครเล่าขึ้นอยู่บนคอช้าง หัวหูเหมือนเอง
 ฐัฐันที่ ขึ้นช้างกูตีด้วยขอผาง ถีบถอง
 เท่าไรไม่ไว้วาง แม่มันโหดช้างกูขึ้นมา

สรพระยา ว่า ข้า กับ พันสร แทง ฟัน กัน อ่อน
 พระ นาย ขา หมา ย จะ จับ จิก หัว เอา ตัว มา
 ภอ ช้าง ภา แล่น หัน ก็ จนใจ พระไว หัว ร่อชา
 มั่นว่า จริง ถ้าง้างไม่ วัง เหน คับ ไหล พวก
 ไพร่ คำ แม่ ออก ฉาว ไป พระหมื่น ศรี นาย
 ใหญ่ ให้ เคลื่อนทัพ ชุนข้างกับ พันสร รากยา
 ชี้ ช้าง วาง มา หัว หงูบ หงับ ต้อง แสง ทวัน
 เปน มั่น ยับ พระหมื่น ศรี ชี้ ช้าง พลายมา
 ช้าง พระหมื่นไว ให้ รอกคน ไพร่ พล ยอบ แยะ
 เปน หัน ก หมา จับ ปวด หาย หาม ตาม กัน
 มา มา ข้าม ถ้างอนน ปาก กู ชาว บ้าน
 เหน กอง ทัพ กลับ เข้า กรุง ไม่ มี ผัว ผ่อน หน่ง
 ล่อน จุน ฐ เคลื่อน หัว โยน ยาน ชี้ คร้าน ทุ
 ครัว หนึ่ง ก็ มา ถึง วัด ตะไกร ปลงข้าง ปลง ม้า

ศาลาผี พุทธา พาทิ ด้วย ใหญ่ ทั่ว
 เป็นจน ด้ย ลง ลับ ไพร เฝ้า เหน ยัง ไม่ ได้
 หวาเวลา นี้ ต่างคนก็ภา กันมา เรือน พวก
 เพื่อน ก็ มา เยี่ยม กัน ซึ่งมี ลูก เมีย มา ตาม
 ความ คดี พุทธา พาทิ ด้วย ความทุกข์ ที่
 ล้ม ทาย ไป เสีย เมีย ร้อง ให้ กลิ้ง เกลือก
 เลือก ไป ไม่ มี คู่ข ลม จีบ พับ ไป มี ได้ ลูก
 นวด คล้า ปล้า ปลุก กัน อื่น ไป ฝ่าย ว่า เมีย
 ขุนเพ็ช ขุนราม ฟัง ข่าว บอก คราม ก็ ร้อง ให้
 หัว พอง ให้ สยง สยด ใจ ทอด ตัว ลง ใน ที่
 นอน ครวญ โอ้ ว่า เจ้า ประคุณ ของ เมีย เอ้ย
 ไม่ ควร เลย จะ มา ยับ แล้ว กลับ หวล ฝั้น ร้าย
 ทาย ฝั้น ยิ่ง รัญจวน บันใด ชวน ชุก หัก ประ
 ณีใจ ก็ สะ สูญ ไป เมีย ได้ บอก เมีย ห้าม

ว่า อย่า ออก เป็น ทัฟ ใหญ่ จาก เมีย สามวัน
 ไม่ ทัมไร จน เมีย ให รำ ถึง ทุก เวลา พวก
 กอง ทัฟ เขา กลับ มา ถึง เรือน โอ้ พ่อ เพื่อน
 ยาก เย็น ไม่ เหน หน้า บ่าว ไพร่ ไป ด้วย เขา
 กลับ มา แต่ พ่อ แก้ว แวว ตา เมีย ลับ ไป
 ทราบ ศพ จะ ไป กลิ้ง อยู่ กลาง รก เวทนา ผ้า
 จะ ปก หามิ ไม่ จะเป็น เขี้ยว เสือ สาง ที่ กลาง
 ไพร จะต้อง แทะ ลม ไหล ลง พุพอง เนื้อ
 หนึ่ง จะ ไป ถม ขูลิ ทราย จะ กลิ้ง เกด ออก สาย
 กระแส หนอง กระ ตุก กลาด ทาษ กระ เต็น
 ลง เป็น กอง พี่น้อง น้อย ใหญ่ ก็ ไม่ พย สิ้น
 บุญ พ่อ คุณ ก็ ตาม ที่ ถ้า อยู่ เรา เรือน ที่ จะ งาม
 ศพ ราชวัตร ฉัตร ชั้น จะ ครัน ครอบ ม่าน
 หมอน มู่ลี่ ลบ สลับ กัน ประทีป ทอง ร่อง เรือง

อร่าม เรือน กระถาง รูป เทียน เกล็ดน จะ จัก
 สรรพ กลิ่นพุ่มชูช่อ บุษบัน จำหลัก สายโลง
 นั้น นลฺย เรียง ตำ ข่าย ราย รอบ เบื้องวง พระ
 สงฆ์ สวด แท้ ช้อง ประ สาร เลียง ปี่ กลอง
 ฆ้องย่ำ ประโคม เคียง พวงฉัตร ย่อมพร้อม
 เพรียง สพร้ง พรุ ๗๖

๑ ไฉ้ เจ้า ประคุณ ของ เมีย เอ้ย กระไร
 เลย เต็ด กาย ไป ตาย อยู่ แก่ล้ง หนึ เมียไป
 ไม่ เห็น ญ ไคร จะ ช่วย เชิญ ชู ให้ ศพ งาม
 พกษา ป่า กว้าง จะ ค้าง ฉัตร ผุ่ง ลั้ว แท้
 ช้อง กลาง สนาม จะ ต่าง ปี่ ฆ้อง ย่ำ ประ จำ
 ยาม คาว เทือน เกล็ดน ตาม ต่าง รูป เทียน
 เมฆ หมอก ออก กลุ้ม เวหา หล จะ ต่าง เพ
 ทาน บน นวัก เฉวียน เขา เขตร จะ ลัง เกตุ

เปนม่าน เวียน เปน คื่น เทียน ต่าง เริง ตะ
กร กาย เลือก เนื้อ พ่อ จะ เน่าอยู่ในทง ใคร
จะ ปลง ซาก ศพ ให้ สุนัข หาย ต่าง คน ต่าง
กระจัด พริศ พราย ต่าง คน ต่าง ตาย ไม่เห็น
กัน ร่ำ พลาททางให้ สิ้น ร้อง อยู่ใน ห้าง
โหย เเสียง ยิง โศก คัลย์ สลบชบ ล้ม อารมณ์
ตัน นิ่ง อัมมิ ใต้ ออก ชิง วา ทะ

๐ ครั้น อารุณ รุ่ง ร้าง สว่าง แสง แจ่ม
แจ่ม จัก กระ หวัด พระ เว ทา พระ หมื่น ศรี
หมื่นไวย ก็ ไคล คลา ขุนช้าง เข้า มา อยู่ พริบ
กัน ทั้ง ท่าน เจ้า คุณ ผู้น้อยใหญ่ ถาม ไต่
ถึง เรื่อง ไป ทัพ ชันธิ์ หมื่น ไวย ก็ เวียน ไป นัย
พลัน ภา กัน เข้า เฝ้า องค์ พระ ทรง ไชย ทะ

๐ จะกล่าว ถึง พระองค์ ผู้ทรง เกศ ปิ่น

เกษ เลิศ ลบ พิภพ ไหว สถิตย์ ยัง ปรางมาศ
 ปราสาท ไชย พร้อม ค้วย สนม ใน น้อม ประ
 นม เติยระคาย กลาต ไป อยู่ ใน ที่ ม่าน
 มู่ลี่ คลี่ กัน งาม สม เติย ประ โคม ฌ้อง
 ก้อง ระงม สังข์ เตรี แซ่ ระ คม ขึ้น ท้น ไค
 พนักงาน คลาน เข้า อยู่ งาน พัส โยถ ปัก พัส
 วืออยู่ ไสว คุนวล หน้า อ่า เอี่ยม เอาใจ แล้ว
 ขยับ ไ้ มะ ไห วิ ลี ๗๐ เติย หรีง หรีง เริ่ด
 บำเรอ บาท เติยระ ก้อง ฌ้อง ระนาต แล ปี่ ๕๐
 ทั้ง โทน ทับ กระ จับ ปี่ แล ลี ๗๐ ล้วน ละออ
 พิศ ภากตร เพียง เฟิง จันทร์ สม ควร ที่ เปน
 ขำ ละออ บาท องค์ หวิรักษ ราช ฌรังสรรค์
 เติญ เครื่อง เนือง น้อม มา พร้อม กัน สถิตย์
 แท่น สุวรรณ ราชนา รุก พระ วิสสุต กว้าง กระ

ข้าง องค์ ขุนนาง กราบ ลง ไม่ เหย หน้า อัน
 พวักไป ทัพ ที่ กลับ มา ภาวนา นิ่ง นึก ประ
 หมาใจ ๓๖

๑ ครานั้น พระองค์ ผู้ ทรง เกศ ทอด
 พระ เนตร แล มา หา ข้า ไม่ เห็น แต่ พระ
 หมิ่นศรี กับหมิ่นไว ไม่เห็นขุนเพ็ช แล ขุนราม
 ขุนช้าง เคียง ข้าง พระหมิ่น ศรี พระ พันปี จึง
 ดำหรัส ตรัสถาม ด้วย การ ฌรงศ์ สงคราม
 ตาม ไป ได้ มา ฤา ว่า ไว ๓๖

๑ ครานั้น พระหมิ่นศรี เสด็จกราบทูล แหยม
 ฉลาด ปญญา อธิ ญา ไศรย กราบ ทูล ไป
 พลัน ทันใด ชีวิตร อยู่ใต้ พระ บาทา ได้
 ยก กอง ทัพ ขยับ พล ไป ถึง ต้น พระ ไทร ใบ
 หมา ครั้น ถึง ป่า ต้น รียบ พล มา ขุนช้าง ชี

ว่าที่ ตรงนี้ พบ ขุนแผน วันทอง ทั้ง สอง คน
 อาไศรย ได้ ค้น พระไทร ศรี แล ไป สิ่งไร ก็
 ไม่มี ทั้ง ที่ คณวณ แล พลับ พลา ถ้า แม้น
 จริ่ง คา แผลก จะ แผลก อยู่ ทุ ไป ไม่ เหมือน
 ขุน ช้าง ว่า จึง ยก กอง ทัพ ขัณฑ์ พลมา ถึง
 ป่า ต้น ไม้ สาม พัน หยุด ลง ที่ โฉม ทง กฤษณา
 พบ คน กับ ม้า อยู่ ที่ นั้น ขุนแผน แว่น ใจ
 ฉกรรจ์ สอง คน เท่า นั้น กับ วันทอง อัน
 พวก ไกร ป่า หา เหน้ไม่ จึง ไซ้ ไฟร์ เล็ด ลอด
 เทียบ ลอด ล่อง ไซ้ คน อ้อม ค้อม มอง ทัว
 ท้อง ป่า ไม้ ก็ ไม่มี อัน คำ หนัก พลับ พลา
 หา เหน้ไม่ ไซ้ ไฟร์ เทียบ ล้อม อ้อม คุ ที่
 ขุนแผน กับ ม้า ภาชี ขัณฑ์ หัน ออก นอก กอง
 ทัพ ขัณฑ์ เจ้า จึง ยก โยธา ถ้วน หน้า ไล่

หลาม ตาม จับ วันทอง ขุนแผน ออก เล่น
 ลับ จับ พล มา ทิ้ง กระชั้น ล้อม แต่ ตัว วัน
 ทอง หา เหน้ไม่ ขุนแผน อาไ้ไศรย ตำแหน่ง
 อ้อม ปีก ซ้าย ปีก ขวา ป้อง เปน ทอง ชอม
 เกลา กระหม่อม จึง ร้อง ถาม ไป โดย ข้อ เนื้อ
 ความ ตาม เหตุ ว่า ไพรต เกษ ให้ หา อัสมา
 ไศรย เกี้ยว ข้อง หมอง กัน ด้วย อันใด จะ
 ทรง คัด ลิน ให้ เปน ทาง ธรรม ขุนแผน ตอบ
 มา ว่า วันทอง เปน เมีย ของ ขุนแผน เปน
 แม่ นมนี้ ลู ขอ ปลุก หอ อยู่ ด้วย กัน ครั้น
 มี ทัพ ต้อง ไป เชียง ทอง ขุนช้าง มา บอก ว่า
 ขุนแผน ตาย แม่ ขาย ยก ให้ ประ สม สอง
 ขุนแผน มา พบ นาง วันทอง เมีย ของ ขุน
 แผน ก็ เอา ไป ขุนช้าง ยก ทัพ จับ พล ประ

กัน ที่ ต้น พระไทรใหญ่ รุม กัน จะ เข้า ฟัน
 ไห บัดโดย ชุนแผน ขัดใจ จึง ตอบ ตี ฝ่าย
 ว่า ชุนเพ็ช กับ ชุน ราม หยาบ หยาม ไม่ ว่า
 ให้ ต้อง ที่ ลำเล็ก เบิก กล่าว ให้ ยาว รี ตัว
 มิ่ง กระลี้ ชิง วันทอง มี หน้า ชำ ฆ่า ฟัน คน
 เข้าย หยิง ยก ตน ทำ ของ หอง ฆ่า ผู้ คน ตาย
 เลี้ย ก่าย กอง พ่อ ของ มิ่ง ชื่อ ตา ชุนไกร
 แม่ มิ่ง ชื่อ ยาย ทอง ประ ศรี อยู่ ที่ บ้าน วัด
 ลัมใหญ่ พ่อ มิ่ง ตาย โหง เลี้ย แต่ ไร มิ่ง
 บังอาจ ใจ ไม่ เกรง กลัว ว่า แล้ว ไส ช้าง ชับ
 พล เกล็ดอน ก่ล่น กลุ้ม กัน จะ บั่น หัว ชุน
 ช้าง ลำ ทับ จะ จับ ตัว ชับ พล หมุน มัว เข้า
 ลับฟัน ชุนแผน หลีกหนี ถึง สาม ครั้ง กอง
 ทัพ ก็ ยัง ไถ่ หั้ม หั้น ชุนแผน ชับ ม้า มา

ประจัน บั้น คอ ขุนราม อินตรา ตาย ขุนเพ็ช
อินตรา ก็ ตาย ด้วย ไพร่ พล มอศ ม้วย เลีย
มาก หลาย แทะ วัง ทิ้ง ของ เลีย มาก มาย
อาวูช น้อยใหญ่ ไม่ได้มา เติม คน ยก ไป
นั้นห้า พัน ตายเลียสี่พันห้า ร้อยห้า เหลือ
พวก กอง ทัพ กลับ คืนมา แต่ สี่ ร้อย ห้าสิบ
ห้า คน ๗๕

๐ ครานั้น พระองค์ ผู้ทรงเดช พังเหตุ
สงคราม มา แต่ ต้น ให้ เคียง ชุ่ม พระ ไทย
ตั้ง ไฟ ลน กระ ทียบ บน พระ ที่นั่ง เพียง พังยับ
ตั้ง เลียง ฟ้า ผ่า พระสุเมรุ เอียง เอน เอา ดิน
คร สะท่อน กลับ เหวย อ้าย นาย ทัพ ปลัด
ทัพ ไพร่ พล ญ้ย ระบาย ไป ช้าง ม้า อาวูช
ก็นับ พัน คน เตียว เท่านั้น ไม่ ลู้ ได้ แล่น

ขลาดซาตี่ถ่อยจังไร ข้ายใจ ผู้หญิง เทียววิ่ง
 ชุก เลียบ แรง เลียง ไว้ ไม่ ได้ การ หนัก
 บานญี่ชัย เลียบ เปลา ๆ เปลือง เข้า สุก ชอบ
 แต่ เขี่ยน ขับ ล่ง ลงไปคุก มี หน้าวิ่ง บุกมา
 บอก กู หัก ว่า มี ไซ้ ที่ ไหน มา ถ้า ฆ่า คัก
 ไซ้ ให้ ไปต่อสู ไม่ทันจะ เหน รอย คัทรู เหน
 แต่ ผง คลี่ววิ่ง กรู เกียว ข้าย ซาตี่ หมา หน้า
 ฆเณ ชัย เลือ วิ่งบุก แผลก เผื่อ ไม่ แล เหลียว
 ที่แต่จะ เบื่อ หยิ่ง นั้น ลัง เตียว ลอย ลากหาง
 เกียว ปะตุติน หวีผม หย่ง หน้า ข้าย บ้ากาม
 คัก เลือ สงคราม ไม่ เอา ลิน ที่ แต่ ซ่อ ไพร์
 ไพล์เอา เงินกิน เล่น ลิน ลอกและ แกะ เลือก
 ปู ชอบ แต่ ฆ่า มึง เลียบ ให้ ลิน โคตร ข้าย
 คน โฉก ซาตี่ ฆ่า มึง อย่าอยู่ เลียง ไว้ ให้ ขาย

ฆ่าคืน ญู คุก่อน กลาโหม มะหาตไทย เว่ง
 มีตราขายคัก่านขนอน เว่น แคว้น นครน้อย
 ใหญ่ ทัว ท้อง จังหวัค สังกัดไป ใน เมือง
 เอกโท ตรี จัตวา แม่น อ้าย ขุน แผน อยู่แห่ง
 ไร จับ ตัวให้ ไต้ อย่า เช่น ฆ่า จับ จำหมั้น
 คงให้ ส่ง มา ท้อง ตรา ชื่อ เลียง ให้ มี ไป
 รูปร่าง หน้า ตา คำ ขาว หนุ่ม สาว ลำคัญให้
 จง ไต้ สิ่ง เสรี พระ เล็ก ติง กลาโกล เข้าใน
 แทนที่ ไสยา เจ้าคุณ ผู้ใหญ่ ใ้ รับ สิ่ง ออก
 มา ยัง เสมีयर เขียน เร็ว หวา เขียน พลัน ทัน
 ที่ให้ ตี ตรา เขา มา ส่ง ให้ ตำรวจ ไป ถึง
 หัว เมือง ไหนให้ กำชับ จับ จำ ของ ส่ง ให้ จง
 ไต้ ตำรวจ ลง เรือ พายไป ทั้ง ปาก ไต้ ฝ่าย
 เหนือ ด้วย ทัน ที่ เมือง เอกโท ตรี จัตวา กั

ทำ ตาม ท้อง ทรอ อยู่ ชึ่ง มี ค่าน ชอง กองป๋ำ
บันดามี่ ก็ ไ้ ไ้ แจ้ง คคี่ อยู่ พร้อม กัน อะ

๐ จะกล่าว ถึง ขุนแผน แส่น สนิท เรื่อง
ฤทธิ พริ้ง เพริศ เนืง ฉั้น อาไ้ ครอบ อยู่ ใน พนา
วัน สอง คน ถ้วย กัน กับ วันทอง ลำราญ
รื่น ร่ม พนม เวศ หาย เหตุ ไ้ ไร ไม่ มี ต้อง
อิงแอบ แขนง เนื้อ นวล ลออง จน แต่ หมอนไม้
รอง ลำราญไ้ ไร จน ฟูก ญก เนื้อ วันทอง ช่อน
เหมือน นอน เติง ทอง อัน ผ่องใส สัก เติง
พิณต์ พาทย์ อนาคตใจ เสนาะใน เติง นกสั่น
ตง ลั่น แสง เทียน รูป ประทีบ ตาม งาม
แสง จันทร กระจ่าง สว่าง ล่ง พระ พาย พัด
เกสร ขจรลง บุษบง เบิก แบ่ง ระบัต ยาน เรณู
นวล หวล หอม มา รวยริน พระ พาย พัด กลิ่น

สนิท นุ่ม เนื้อ เสน่หา ที่ใจ จะ ได้ ซึ่ง บุตรา
 ฝัน ว่า ได้ ชม พระ อาทิตย์ จะสิ้น ความ ทุกข์
 ปลุก ปลื้มโศก ที่ร้อน โรค สิ่งไร จะไปล้ปลิศ
 มีกรรม์ ลูก นั้น จะเรื่อง ฤทธิ เปนคู่ คិត ควร
 เรา จะ ฟัง พา ฝัน ว่า ดวง ตา กระ เต็น จาก
 คง จะยาก ยึด หลายไปฝ่าย น้า ครั้น จะบอก
 ออก อรรถให้ ชัดมา กลัวว่า วันทองจะหมอง
 ใจ ชัก ชวน นวล นางให้ ล้าง หน้า จำระ
 กายาให้ ผ่องใส แฉก มัน ต้ม กิน ตามไฟ
 ผลไม้ เาะ พลัษ กระจับ ขั้ว ๕๖

๑๐ วันทองพร้อมยิ่ง พรันจิตร์ คิตเกรง
 แต่จะ พรากไป จาก ผัว แสน ทุกข์ แสนยาก
 ลำบาก ทัว มา กลิ้ง เกลือก กลอก กลัว ธุลี
 ลม ธาระพิศ ชัด สน ใจ ไร ญาตี อนาคตเขมู

ใจจริง ทุกสิ่ง สม มา ข้า ท้อง สอง ทุกข์ เข้า
 ระทม ยิ่ง เปน ทุกข์ แล้ว ยิ่ง ถม มาทับ ทรวง
 ถ้าเมื่อน อยู่เรือน เย้า ลูกเต้ามี ก็เปน ที่คลาย
 แค้น แหน ห่วง ดี ใจ เหมือน ไต้ มะณี ทวง
 สุกฐ์ที่จะ ล่วงมาค่อน คิค เจ้า เกิด มาเหมือน
 หนึ่ง จะ แก่ลง ฆ่า แม่ไม่ ปรีดา แต่ลักหนิิต
 จะ เติบ ทง วง เขา ล้าเนา ชิก คิค ๆ แล้ว
 ยิ่ง เศร้า สลด ใจ ๗๕

๑ คราว นั้น ชุน แผลน แล่น สวาศ ประ
 หลาก แล้วมี ท้อง มาร้องไห้ วิปริต คิคเหิน
 ทุกสิ่ง ไป จึง ปลอบ ปลุก ปลื้ม ใจ ให้ แต่ง
 กาย จะ อยู่นี้ นาน นึกก็ไม่ได้ เกลือกไภย
 จะมีมา มาก หลาย ท้วย ถ้อย ความ ลามลุก
 เคื่อง ระคาย เหน ไม่ วาย สง คราม คง ตาม

รบ จำ จะ ออก จาก คง กฤษณา หา ห้วย
 เหวผาที่หลีกหลบ จะหนีไปมิให้ใครพาน
 พบ ว่า แล้ว จับ จบ พ้า ฟัน พลัน จึง เรียก
 ภูต พราย ทั้ง หลาย มา ขึ้น ศรีหมอก ม้าขมิ
 ขมิ้น ชวนวันทอง น้อง ลา พนาวัน สองคน
 กัน กัน เข้า ป่า ไป ๗๕

๐ ลำราญ รื่น ฟัน พรณ ขุนผา สะอาค
 ตา ช่อ ชู คุ โลว ชุน แฉน ชัก น้ำ พา นาง ไป
 บัดใจ ก็ ถึง เขา ราว เทียน ลำราญ รื่น ฟัน
 พรณ มิ่ง ไม้ ลม พัด กวัดไกว อยู่ หันเทียน
 รกฟ้า ฆา นาง บาย ตะเคียน กรัน เกราะ กระเบ
 กระเปียน ชิง ชัน สน กัด กรัก ชี ตัน กำ ยาน
 ฌนวน ฌนान คล้า คลัก ลัก กะจัน ปราง ประ
 คุ้ คุก มุก มั่น เหยิง หัน กัน เกราะ สะเคาแดง

เอง แหว แก้ว เกต อินทนิล ร้อย ลีน ตา ตุ่ม
 ชุ่มแสง ขีวคชาต ราชพฤกจิกแจง สุมละ
 แวง แวง ทวย กล้วยไม้ กระพ้อ เงาะระยับ
 กระยับ บก กระทก รก ตะคร้อ สมองไข่ ผัก
 หวาน ตาน คำ ลำ ไย มะเฟือง ไฟ ไข่ เน่าสะ
 เทา นา ลัก โสภ อูโลก โภก พาย โภ บาย
 ไกร กว้าง อ้อย ช้าง หว่า พลับ พลวง ม่วง มั่น
 จันคณา สารพัด ที่ จะมี ชี ชม แล นกกลาง
 ลิง เข้า ล้วง เอา ค้างจิก ลูก อ้าปาก ริกแล้ว
 วอน แม่ กระเหว่า จีบ เถา คำลึง แล เหน
 ลูก ลูก แดง แจ้ แหวะ เข้ากิน นก ชะมื่น จีบ
 เถา ชะมื่น เครือ คาบ เหี่ยว โผน ผก แล้วโผ
 ผิน สาลิกาภาคู้ หมู่ จู๋บิน เขา คู้ คุ กิณอยู่
 ริม รก กระทา ปัก หาด ตัว เมีย จ้อ ชูคอปีก

ทาง ทาง หก กรีก ว่า ชัน จำ อยู่ ริม รก ปะ
 นก คุ่ม ปรีอ กระพือ บิน ไก่ ป่า ชัน แจ่ว อยู่
 แนว ไพร กิน ลูก ชูบ ไข่ เปน รักษิณ หา
 รัง เรียง คู่ อยู่ กับ ดิน บิน วิ่ง กราก ๆ กระ
 ตาก ไป เรือย ๆ สุริยา ลง ริม ทง ชักศรี
 หมอก ลง ที่ น้ำ ไหล แจ่ว จัก กระจัน สนั่น ไพร
 รัย วันทอง ให้ ลง จาก อาสา เปลื้อง เครื่อง ม้า
 พลง ทาง เปลื้อง เครื่อง จู๋ นาง ย่าง เยื้อง
 ลง ลู่ ท่า กิน อาบ ทราบ เย็น เส้น โลมา บุษ
 บา ขาน ช่อ อระขร เต็ก ฝัก หัก ราก กระชาก
 นุค เพลาะ ผลุย ราก เลื่อย อะ ล่อน จ้อน
 ปล่อน ปอก ออก ขาว กู ง่าว งอน ส่ง ให้ ไย
 ค้อน ฝัก แค้น นึก ๓๖

๐ หม่อม เอย น้อง ไม่ เคย จะ กิน ราก มัน

คันปาก แสบ ลื่น ยาก กิน ฝัก แบ่ง ปัน มา ให้
 ทั่ว ใจ รัก หม่อม ผนึก ชัก เชิญ มา กิน ของ
 อยู่ใน น้ำ พิ ทำ ได้ ปล่อน ส่ง ปลง ใจ ให้ แก่
 ลื่น วิเศษ ที่มี รศ หม ตม ลท น ก ล้ว จะ หยาก
 ย่าม ลื่น ว่า มี รศ มี ยัว หัว เทียว มา ให้ ข้ำ
 ถ่า ว่า อี ก หัว ทัว กัน หม ต หม่อม ตำ ค ล้า
 ขึ้น มา ชื่น รศ จะ นึ่ง อก ตู ปาก ล้า ยาก กาย ฑะ

๑ เออ กระ นั้น พิ จะ ทำ ลง ไป เอา แก้ว
 เท็ด แต่ ฝัก หัก ง่าย ๆ หยอก นาง พลง
 ชวน ยวน สบาย อร่อย รศ รว กับ สาย น้ำ ผัง
 ทาล หวาน บัว แล้ว ทั้ง ก ล้ว กำ กับ เวช วิ
 เสศ ส่ง รศ อร่อย หวาน ชวน นาง เยื้อง ย่อง
 จาก ท้อง ธาร แสน ล้า ราน รุก ข ฑาคี ฑา ย ฑา
 พระ พาย ชาย พัด มา รวย วิน หอม กลิ่น บุษ

ผชาคี ที่ใน ป่า เสนาะ เลียง มะยุมะยุมะยุมะ
 โทนหา จาก พราก ระวังไฟร จัง หรีด ๆ หรีด
 ระเรื้อย ร้อง เสนาะ ก้อง หิมเวศ อยู่ หวันไหว
 ชะนี น้อย ห้อย โหย ร้อง ไวยไป เลียง เรไร
 ร้อง เพราะ เสนาะ ครวญ ไหวด ไวย วัง เว
 วิเวกจิตร ชุน แผลน คีต ถึง วันทอง ประคอง
 สงวน นิจจาเข้า วันทอง เหน ท้อง จวน เอ็น
 คุนวล เหน้อย มาในป่าวัน นัย ท้อง ไค่น้อง
 เปต เตือนเสศ แสน ลัง เวศ ลูก น้อยใน
 ครอบน์ นั้น จะ ชีม้า ผ่า ลม ระบม ครัน นัย
 วันแต่ จะ ยาก ทุก เวลา ยิง คีต ก็ ยิง เสร้า
 สลดจิตร สุต คีต แสน รัก เจ้า หัก หนา
 จะ ทำ นัน ไท ที่ นะอก อา น้ำตาไหล ชก ๆ
 กระเด็น ลง

๑ ครานั้นจึงโฉม เจ้า วันทอง เห็น ผัว
หมองนิ่งคิด พิศวง ฉงนจิตร คิดตาม ไปตาม
ตรง พ่อ จงเล่า ความ ไป ตาม คิด เหตุไร
ร้อง ให้ สะอื้น หน้า ภา คลาย รัก แหนงใจ
ไม่ สนิท ภา เหน จะไม่ อยู่ เปน คู่ชีวิต ระอิด
ระอา แล้ว ก็ ตามใจ ား

๑ โอ เจ้า สาย สุตที่ รักของ พี่เอ๋ย อย่า
ว่า เลย พี่หา คิด เช่นนั้น ไม่ พี่ รัก เจ้า เทียม
กับ ดวงใจ ลีล สง ใสแล้ว เจ้า อย่า เลียด
ทาง พี่ รัก เจ้า เท่า กับ เมื่อ แรก รัก คณึง
นัก เหนใจไม่ กิน แหนง ลึงโต อย่า ไ้ ระแวง
แคลง พี่จะ แจ้งจริง เจ้าอย่า เศร้าใจ น้ำตา
ตกอก จะคราก ด้วย ยากอยู่ พี่ คิด คุ เหน
ท้อง เจ้า โตใหญ่ จะ ชี มา ผ่า สม ระบมใจ

เมื่อ เจ้า ใช้ จะ ไ้ใคร พยาบาล เรา สอง คน
 ทน ทุกข์ จะ ชุก อยู่ พี่ คิด ญ แค้น ใจ เพราะ
 ไร่ บ้าน ควร คิด เข้า คำ จะ รำคาญ จะ ะ
 มาณ หมอน มุ้ง ก็ ไม่มี จะ คลอด ลูก ฟู ก่อ ก็
 ชัก ครอบ พี่ ปรารพ ญ น้อย จะ หมอง ศรี
 จะ ภา ฝน ทน แดก ทั้ง ตา ปี แต่ ทั่ว พี่ กับ เจ้า
 ไม่ เปน ไร พี่ ลูก อ่อน ก็ จะ อ่อน เกิน อาหาร
 นำ รำคาญ คิด มา น้ำตา ไหล สุด ฤทธิ สุด
 คิด สุด อาลัย เสีย ใจ แล้ว ก็ กอด กัน โศกา

๑ ครั้น ว่า วาย คลาย โศก สลด จิตร ชุน
 แผลง คิด ขึ้น มา ได้ แล้ว ปรฤกษา ไ้ ยิน เขา
 เล่า ภา ระบือ มา พระ พิจิตร บุษบา ท่าน ใจ ติ
 ถ้าว ใด ไร ชน ไป ก็ ไ้ พึ่ง ถ้า โทษ ถึง ชีวิต ไร จะ
 เปน ฆี เหน จะ เม็ด ตา ปรานี ทั่ว พี่ จะ พา

เจ้าเข้าไป เรายก คนดี มีวิชา พิจารณาหา
 เปน เช่น นั้น ไม่ เจ้า แก้ว ตา ย่า ประ หวัน
 พรันใจ ถึงจะตกลงไปอยู่ทชยา เปนความ
 จะทูล พระ ผ่าน เกล้า ความเก่า เรายัง ที่อยู่
 หนักหนา ก็ จะ ประทับ ด้วย กำลัง วิท ยา
 ว่างแล้ว ผูก ม้า เรียก ภูตพราญ ขึ้น ศรี หมอก
 พลัน มี ทัน ซ้ำ ออก จาก พฤษภา เวลา บ่าย
 ศรีหมอก สะบัด ย่างเยื้อง กราย มีให้ระคาย
 ขะย่อน ท้อง ส่องสาร นึกด้วย อะหลักอะเหลื่อ
 เหลื่อ พร้า เพ็รื้อ น้ำ ตา มา ทั้ง สอง ขึ้น
 ทัต ลัดไพร กัง ใจ ปอง ถึง ห้วยหนอง หยุต
 ทุก ย่าน ระยะเวลา ชุก ผีอก มัน ต้ม กินตาม
 จน คลายร้อน ผ่อน พรน มาใน ป่า รม รื่น
 ฝน พนม พนาวา ชัก ม้า เข้า พิจิตร ทบุรี ฯ

๑ ภาอ ถึง วัด จัน ตวัน พลบ แครพย
 อาคมไปตามที ครั้นล้าเรจ พลัน ทันทึ แศก
 ชี ผิง ลี ทั้ง สอง รา ฝ่า มือลง ยันต์ล่องเสนห์
 อุปะเท เป่าข้า แล้วเจิม หน้า ให้ ภูตพราย บัง
 ภายหาย ตัวมา ตั้ง หน้า เข้าเมืองพิ จิตรพลัน

๑ จะ กล่าว ถึง ท่าน พระ พิ จิตร พระ
 อาทิตย์ ตก ดิน ลั่น แสง ฉั่น ลง นึ่ง กลาง
 บ้าน ลำ ราญ ครั้น ล่วงแจ้ง แสงจันทร์ กระ
 จ่างตา ชวน ยาว เล็ก ๆ มา เล่น ไล่ ชอบบ
 ใจหัวร่อ อยู่รำ ๆ ทั้ง นางนารี คิริ บุษบา ซึ่ง
 เปน ภรรยา ผู้ร่วม ใจ ออก มา นึ่ง กับผัว หัว
 ร่อเต็ก อ้ายลูก เล็ก ๆ มาเล่น ไล่ เตือน
 หงาย กลาง บ้านลำราญใจ ท้อง นางนั้น ก็ ได้
 ห้า เตือน ปลาย ๗๕

๑ ครา นั้น ชุน แผลน กับ วัน ทอง ทั้ง
 สอง บัง กาย ให้ สุธญ หาย เข้า ไป ไม่ มี ใคร
 ทัก ทาย มอง ดู แยะ คาย เหน่ ชื่น ขาน
 ลงจาก ม้าพลัน ทันใด ผูก ศรี หมอก ช่อน
 ไว้ ประตุ บ้าน พราย บัง มิ ให้ ใคร พยพาล
 ผัว เมีย ก็ คลาน เข้า วัน ทา แล้ว แก่ จัง
 รั้ง ที่ บัง กาย ร่าย มนต์ร์ ซ้ำ เป่า เข้า หนัก
 หนา เชื่อ ใจ ใน คุณ วิทขยา ลำฤกตฤก
 ตรา ถึง คุณครู ฯ

๑ ครา นั้น พระพิจิตร บุษบา เหน่ หอึง
 ชาย เข้า มา วันทา อยู่ เหลือบ ชะม้าย ชาย
 ตา ชำ เลื่อง ดู จะ ใคร รู้ ชัก ถาม ไป ทัน
 ไท ดูรา หุ่น น้อย กับ นาง งาม เดิน
 ตาม กัน มา จะ ไป ไหน ย้าน ช้อง ตำแหน่ง

อยู่แห่งใด ไปไหน เมื่อ ๗ พี่น้องกัน อะ

๑ ครานั้นขุนแผน แล่น นุภาพ กับ
วันทอง ก้ม กราบ หมิ หมัน เป้า มนตร์ สำ
ทับไปฉับ พลัน ตัว ลุก อ่อน นั้น ชื่อ วันทอง
ตัว ขำ นี้ ชื่อ ว่า ขุนแผน ขึ้น แคน คงวัง มา
ทั้งสอง จึง เล่า เรื่อง ความ ไป ตั้ง ใจ ปอง
เติม วันทอง ชื่อ พิม พิลาลัย ขุนช้าง ชิงนาง
เป่น หอ หัตถ์ ขำ จึง ลัก วันทอง เข้า ป่าใหญ่
ล้าง ทับ ยับ ตาย กระจาย ไป จน ใจ เทียบคง
มาหลาย เดือน วันทอง ท้อง แก่ หน้า สงสาร
กลัว จะ เกิด เหตุ การ ขึ้น กลาง เดือน ครั้น
จะ พา กัน เข้าไป เป้า เรือน เหมือน หนึ่งทำ
กรรมให้ มารดา รู้ว่า เจ้า คุณ เป็นคู่สัตว์
สุก ชัด แล้ว จึง ชน คั้น มา หา ตาย เป่น

เหิน คุณ ทั้ง สอง รา เมื่อก ตา ตาม แต่ จะ
โปรค ปราน ๗๕

๑ ครา นั้น พระ พิธิตร บุษบา พริ้ง ผัว
เมียบ ว่า น้า สง สาร ท้วย พระเวช ขุน แผน
อัน เชี่ยว ชาญ รัก สอง คน ปาน ทั้ง ลูก
ตัว เรียก ข้ำ ไทย เอา มา ไป ผูก ถือ จุง
มือ ชั่ว จวน ทั้ง เมีย ผัว พริ้ง คำ พ่อ ว่า เจ้า
อย่า กลัว ที่ ชั่ว ไว้ พ่อ จะ ผ่อน ปรน ว่า
พลาจ จัก แง่ ลำรับ ผู้ คน ขน จัย
มา ลับ สน ขุน แผน วัน ทอง ทั้ง สอง คน
ชำระ ตน อาบ น้ำ ล้ำราญ ใจ นาง ศรีบุษบา
ให้ ผัว ผลัก กระ แจะ แป้ง แด่ง จัก มา
ส่ง ให้ นึ่ง บน หง กลาง ข้าง ใน พระ
พิธิตร ให้ ยก ลำรับ มา ลี คน กิน เข้า แล้ว

เสรี สรรพ ผู้คน ขน ล้ารับ เข้า เคหา
 นึ่ง พุด กัน ไป ไ้ เวลา พระ สุริยา ตก ต่ำ
 ลง ท้น ไท ๗๖

จบ เล่ม ๑๗ สมุดไทย

